

МАРК ТВЕЙН.

ВЕЛИКА РЕВОЛЮЦІЯ

на

ОСТРОВІ ПИТКЕЙРН.

Пер. П. Крат.

Ціна 10_цт.

1912.

Накладом Руского Базару 901 Main St.

WINNIPEG, MAN.

З Друкарні „Робочого Народу“.

НИКРДУР

UNION BANK OF CANADA

Головний офіс

У ВІННІПЕГУ, МАНІТОВА.

Капітал і резерв (поверх) \$8.000.000

Уся вартість (поверх) \$58.000.000

Веде всякі банкові справи. Щаднича каса від \$1
починне рихунок. Се й офіс е отворений

**в суботу від 7-9 вечере для ви-
годи робітників.**

МИ ГОВОРІМО ПО ПОЛЬСЬКИ І НІМЕЦЬКИ.

На північнім Вінніпегу наша фірма містить ся
на розі улиць

Селкірк і Салтер

Ф. А. Шіжновскі
управитель

NORTH END BRANCH

Corner Selkirk Ave & Salter St.

МАРК ТВЕЙН

ВЕЛИКА РЕВОЛЮЦІЯ

на

ОСТРОВІ ПИТКЕЙРН.

Пер. П. Крат.

Ціна 10 цт.

1912.

Накладом Руского Базару 901 Main St.
WINNIPEG, MAN.

З Друкарні „Робочого Народу“.

j. G. HUKARDUP

PS1322

G7

115

Вступне слово.

Добру науку вписав Марк Твейн людям у своїм оповіданню „Велика Революція на Острові Питкейрн.“ Зі сміхом оповідає він нам, як межи громаду релігійно-фанатизованих людей з'явився один волоцюга злодій Американець Вачерворт Стейвль. Побачивши, що навколо його лилася темнота і простота, сей пройдишвіт починає приборати собі до рук усіх людей, колпачить їм голови всілякими дурняцями, підлецуєть ся і підроблюєть ся під їхні погляди, виставляє себе героєм і святим; і нарешті, робить ся цісарем над тим островом.

Темним людям дуже подобало ся бавленє в державу, міністри, генерали, біскупи, військо, маринарку, кабінет, податки, зносини з іншими державами і т. п.

Але се бавленє дорого їм обійшло-сь. Ніхто нічого не робив; незабаром нестало чого їсти. Голод примусив кинути дурне бавленє і вернути ся до старого, але певного життя.

Вачерворт, бажаючи заспокоїти своїх підданих, все каже: „Подивіть ся на Німеччину, подивіть ся на Італію, там таке саме! Такі самі алидні і нещастє з причини тої, що народ одурів, віруючи в потребу цісарів, королів і всеї тої зграї дармоїдів, зграї Вачервортів, що оплели цілий світ своєю сітею брехонь і шдливства, кайданами і баченнями і панують над темним, одурілим людом.

Європі тих королів і короликів цілі коши, а народ гине в голоді та хворобах, як руді миши!

Ціле людство вироджує ся і зникає зі світа в тяжкої праці, голодованя та гризоти о завтрішній день, о податки, о ті дурні дорібки.

Часом приходять економічні кризи-безробітя, ті голодні роки. Тоді люди починають трохи думати, ро-

зуму набирати-сь. Але отворили-сь роботи, капіталісти
ровтрубили: „Працюй—доробиш ся!” і знов усі кинули
ся у доробки, забули про науку, як і через кого проп
дали, а Бачерворті—ті премієри та президенти, уся та бо
галька згряя ажнває роскошів з праці одурілого і оду
реного народа.

Але як і Бачерворті: аПиткерна не міг нічого зарадити суироти революції, не зарадять і сильні світа сього. Революція, Соціяльна Революція, знесла рад світом, як грізна хмара. Іще одна економічна криза, ще один голодний рік! Знов десятки мільонів робітників лишать ся без роботи, фармери нігде не зможуть продати свої продукти, банки не позичать цента, а позичкові компанії позабирають за довги лоти, домн і фарми. Люде собі того не жичуть, але воно буде, буде скорше ніж ми сподіваємо-сь; се закон теперішнього капіталістичного устрою.

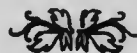
Свою торговлю і інтересами капіталісти зруйнують усе людство, згребуть всі добра і маєтки до рук жмені одяниць, нам усім скажуть почекаєт рік-два поки вони знов не відчинять роботи.

Тоді й прийде час пам, або поздохати з голоду, або замість людожерчих нрав теперішніх встановити право по слову Евангелії:

1. Хай не буде межн вами ні пана, ні невільника.
2. Хай не буде у вас ріжніді межн Елліном а Жидом.
3. Любіть ближнього свого, як самого себе.
4. Роздай маєток свій тим, що нічого не мають і йди за мною.

Себто—рівність економічна, рівність національна, згода і любов в людях на віки і віки.

П. Крат

Велика революція на острові Питкейрн.

Дозвольте мені відсвятити читачеві спогади. Близько сто літ тому швед, збунтувавшись злочин британського корабля „Бавити“, вивела капітан і його офіцерів серед глибокого моря, занесла корабель і поїхала в південним напрямку. Повстанці набули собі жінок між тубольцями островів Таїті, потім дістались до невеликої саїтної скелі в середнім Паціфіку, розбили судно, облушили його з усіх річей, які могли бути ужиточні про нову колонію, і втаборились на березі.

Питкейрн так далеко лежить від звичайного торговельного шляху, що минуло багато літ, ніж яке інше судно прибуло до него. Питкейрн завжди уважався за безлюдний острів. Так, що коли нарешті один корабель кинув коло него котвиці в 1808 році, капітан був дуже здивований, знайшовши місце злюденням.

Хоч бунтівники билась між собою і винищили одного по другому до того, що тільки двоє чл. гресалилось з первісного занасу, але сі трагедії відбулась вже тоді, як певна кількість дітей була народжена. Так, що в році 1808 острів мав населеня двайцять сім душ. Джон Адаме, провідник бунтівників, ще тоді був живий і жив ще багато літ потім, яко управитель і патріярх народу. З бувшого бунтівника і убійника він навернув ся на християнина і учителя і його нація з двайцятьох і сімох осіб

була тепер найчистіша і побожніша в християнським світі. Адамс давно вже підніс британський прапор і підвів свій острів під британську корону.

Тепер населені там виносить дев'ятьдесять осіб: шіснайцять чоловіків, дев'ятнайцять жінок, двацять і п'ять хлопців і трицять дівчат; усі вони носять фамілійні назвиска тамтих бунтівників і всі розмовляють по англійськи і тільки поанглійськи. Острів високо підводиться над морем і має спадисті стрімкі стіни. Він приблизно $\frac{7}{8}$ милі довгий і місцями найбільше як $\frac{1}{2}$ милі широкий. Орна земля була в посілости декількох родин, згідно розділові, зробленому багато літ тому назад. На острові є трохи живности: кози, свині, кури і коти, але нема собак і великої худоби. Там є один церковний будинок, — що уживається також як капітоль, школа і публична читальня. Титул управителя був — „Судія і головний управитель в субординації її Величества королевої Великої Британії“. До його належало, як видавати права, так і виконувати їх. Уряд управителя був виборний. Усі мешканці обох полів від 17 року життя мали виборче право.

Головне затруднене населення було рибацтво і фармерство: його розривка — служба божа. На острові ніколи не було ані майстерень, ані грошей. Звичай і одіж людий були завсїгди примітивні, а їхні права звичайні до дитинства.

Вони жили в святім супокою далеко від світа і його амбіцій та прикrostий; ніхто не знав і не дбав про те, що робилось по могутніх імперіях, що лежали за неокрайними пустелями їхнього океану. Раз в три чи чотири роки прибував туди корабель, зворужував їх застарілими новинками про криваві баталії, винищуючі пошести, упавші трони і зруйновані династії; потім продавав їм мила і флянелі в обмін за хлібові фрук-

та і відіздив геть, лишаючи їх знов вернутись до їхніх мирних снів і благочестивого недбальства.

8-го дня місяця жовтня адмірал де-Грасі, головний командир британської фльоти на Тихім Океані завітав на остров Піткейрн і так говорить у своїм офіційнім рапорті до Адміралтейства:

„Вони мають фасольку, моркву, ананаси, винні ягоди, кустардові яблука і помаранчі, цитрини і кокосові оріхи. Одіж дістаєть ся тільки з проходячих кораблів в обмін за відєввіжуючі річи. На острові нема жерел, але тому, що дощі перенадиють що місяця, то вони мають води подостатком, хоть „во времена они“ за перших років поселєня вони терпіли від посухи. Алькоголічних напоїв не важиваєсь (хіба тільки в медичних потребах), і паниці там не знані.

„Які артикули потрібні островянам найкрасше видно з того, якими ми наділили їх в обмін за відєввіжаючи річи, а власне: фланель, свердли, півчоботи, гребінці, тютюн і мило.

„Вони також потребували мап і таблиць для своєї школи і ріжноманітний інструмент забирали вони з великою охотою.

„Я причинив ся до того, що вони придбали також „юніон джек“, щоб підносити його на прибутє кораблів і свердло до крениць, якого вони дуже потребували. Я певний, що це здиває похвалу їхньої старшини. Колиб щедрий англійський народ знав про потреби сеї найбільш заслуженої маленької колонії, вони не булиб так довго незадоволені...

„Служба божа відбуваєть ся що неділі в хаті побудованій для гої цілі Джоном Адамсом ще до його смерти в 1829. І відправляє точно і згідно з літургією англійської церкви п. Сімон Йонг, їхній вибраний пастор, котрого дуже поважають. Наука біблї відбуваєть ся що

четверга, де усі хто може, суть присутні. Там е також загальний мітинг задля молитви першої п'ятниці що місяця. Родинні молитви проголошують ся в кожній хаті рано і вечером і до жадної їди не сідають без прохання божого благословеня перед і по ній.

„Про релігійні атрибути цих островян жаден не може говорити не інакше як з глибокою пошаною.”

Нарід, котрого найбільша розривка е в тім, щоб сполучитись з їхнім богом в молитвах і хвальних гимнах і котрий між іншим, радісний, працьовитий і можливо більше вільний від зла, ніж яка інша громада, не потребує поміж собою жадного пошаня“.

Тепер я дійшов до цимнеу в адміральськїм рапортї, котрий він капнув з свого пера неуважно, без ваганя і ніколи не надаючи тїї справі великого значіня. Ось той цимес.

„Один чужинець — Американець, був поселений на тїм острові за підозрілий здобуток“.

За підозрілий здобуток — справді!

Капітан Ормсбі з американського корабля „Горнет“ завитав на Питкейрн чотири місяці по гостинї адмірала і з тих фактів, що він зібрав там, ми тепер знаємо усе про того Американца. Дозвольте нам виложити усі факта в історичній формі.

Імя Американца було Бачерфорт Стеівлі. Як тільки він добре ознакомив ся з усіми людьми, а що се звичайно забрало йому пару день — він почав запобігати в них ласки всіма способами якимь лиш міг. Він став відомий і дуже поважаний. Перше, що він зробив, то покинув сьвітське житє і кинув ся з усією своєю снагою в релігїю. Він завсїгди читав або свою біблїю, або молив ся, або сьпівав гимни, або благовідав благословеня. В релігїю єсть хто не мав такої „свободи”, як він, ніхто не міг так довго і хороше молитись.

Нарешті, коли він зауважив, що час наспів, почав с'ягати поміж людьми насіне незадоволення. Він з самого початку мав обмірковану ціль скинути управителя та звичайно до часу д'ржав се тільки про себе. Він уживав різних способів з ріжними одиницями. Він розбурхав незадоволене у одної чверти, звернувши їхню увагу на короткість служби божої в неділю. Він казав, що служба має бути три трох годинні замість тодішних двох. Ще перед тим багато мали таку саму думку. Тепер вони крадькома сполучились в партію, щоб довершити свого бажання. Він певно, показав жінкам, що вони не мали повного голосу на молитвенних мітінгах; так сформувався друга партія. Жадна зброя не була їм занехана. Він навіть спустився до дітній і розбудив в їхніх грудях незадоволене з тої причини — як він вишукав — що вони не мали науки релігії. Се сотворило третю партію.

Тепер, як провідник сих партій, він став наймогутнійшою силою в громаді. Відтак він перейшов до свого слідуячого пляну, не більше — ні менше, як скинути управителя Джеймса Роселя Нікія, котрий був характерною талановитою людиною, посідач великого маєтку; він був властителем хати з гостинною, трох і шів акрів ямсового поля і одинокого на Питкейрні бовта — китобійного бовта. На біду зачіпка до сього скинення з'явилась сама собою. Одним з стародавних і найдорожших прав острова, було право переходу. Воно трималось в великій пошані і уважалось за паладіум народних свобод. Майже тринадцять літ тому назад одна важна справа на підставі того права прийшла перед суд, в сій мудрости: Курка Елізабети Йонг (58 літної дочки Джона М'яса, одного з повстанців з „Бавнти“) переступила на ґрунт Середи Октобра Христіяна (старого 29 літ, внука Флечера Христіяна, тоже одного повстанців). Хри-

стіян забив курку. Після права Христіян міг би затримати курку, або як би він хотів, то міг би вернути її останки властителям і дістати від них певні рідслукта, в рівній мірі до шкоди зробленої переступцем. Суд поклав, щоб згаданий Христіян звернув висше згадані останки Елізабеті Йонг і виждав від неї один бушель ямсу для задоволення за понесену шкоду! Але Елізабета Йонг уважала, що жадане є за велике. Сторони не могли погодитись. Христіян переніс процес до висшого суду. Він програв в цивільнім суді. Нарешті йому присудили половину кількості ямсу, котру він признав за неч-старчаючу, а присуд в його суті собі за поразку. Він апелював. Справа волочилась багато літ по судах, і завжди вирокі були подібні першому осудови. І нарешті, справа опинилась в найвисшнім суді і пролежала там 20 літ. Але останнього літа і найвисший суд постановив зробити ухвалу. Ще раз старий вирок був потверджений. Христіян тепер сказав, що він задоволяється.

Стейвли був присутний також; він пошенотів Христіянови і його адвокату на вухо, щобн для „формальности“ було переглянуте первісне право, щоб мовляв було зроблено наиправду по порядку так, як воно мало бути. Ся ідея здавалась підозріла, але дотепна. Жадане було задоволене. Врядили цілланця до управителя. Він незабаром повернув з новиною, що право десь зникло з державного архіву.

Тоді суд оголосив свій послідний вирок: важним тому, що він був зроблений після права, котре в дійсно-сти не існувало.

Відразу повсталала величезна заверуха. Широко пробігла по цілому острові новина, що палатіум громадських свобод загублено — правдоподібно зрадливо знищено. В протязі тринайцяти хвили, майже всей нарід був в судовій кімнаті, що звалась церквою

також.

Нагана управителеви була прийнята після внеску Стейвли. Обвинувачене вилало на него яко урядника. Він не боронив ся і не суперечив ся. Він ужив звичайної оборони, що він не причасний до пропажі права і що він тримав державний архів у тій самій пунці від сьвічок, що була уживан від самого початку для тоїж цілі; що він невинний в пропажі або знищеню документа.

Та ніщо не могло його вратувати. Його uznали винним за затасне державної зради, zdeградували його з уряду і сконфіскували цілий його маєток.

Причина цілої сеї шахрайки, що він знищив право, на котру вказували його вороги, була будім ось яка: він зробив се на користь Христіяна, бо Христіян був його братанич.

Тільки Стейвли з цілої нації був одиницею, що не була йому кривняком.

Читач мусить пам'ятати, що усеї люд пішов від пів тузина чоловіків; що перші діти пережились між собою і родили внуків бунгівником; що ті внуки пережились; після них правнуки і переправнуки пережились також, так що тепер всі кривні всім. Крім того їхне свояцтво є дуже дивне, також змішане і сконплітоване.

На примір один чужинець спитав одного островянина: — Ви говорите про ту молоду жінку. як про свою сестру - в - других; а перед хвилею ви звали її тіткою.

— „Так, вона є моя тітка і сестра - в - других, також і рівнож моя звідна сестра, моя сестрічниця, моя пратітка, моя биба, моя вдірна братова, моя сестра. - в - четвертих, моя сестра - в - в трийцять третих, моя сестра - в сьорж других - і слідуєтого тижня вона буде моя жінка“.

Так, що обвинувачене управителя в непотизмі бу

дуже слабе. Але річ не в тім. Слабе чи сильне, але се відповідало намірам Стейвли. Зараз же обібрали Стейвли на опорожненний уряд, і трохи не тріскаючи від переповняючих його реформ, він енергічно взяв ся до роботи. Незабаром служби божі спалахнули скрізь без перестанку на цілім острові. Після розказу — друга молитва на ранній службі в неділю, котра звичайно відправлялась трийцять п'ять, сорок хвилин, і благала за цілий сьвіт, насамперед за континент, а опісля за народи і племена, була продовжена на шістьох години, і було долучене до неї додаткове молене за можливе населене на інших планетах. Усі були дуже задоволені і говорили: „се щось особливого“. Після розказу — три годинні служби божі були продовжені в два рази. Нарід злив ся в одно—однодумне тіло, дякуючи новому управителеви. Старе право забороняюче варити їду в суботу, було продовжене до заборони їсти цілком в той день.

Після розказу — наука релігії була розложена в неділю на цілий тиждень. Повна радість була у всіх клас. Через один короткий місяць новий управитель став божком народа!

Остаточо наспів час для пляну того чоловіка. Він почав в перше обмірковано затроювати народну у вагу проти Англії.

Він брав визначних горожан одного по другім на бік і розмовляв з ними на сю тему.

Незабаром він став сміливіший і виговорив ся. Він сказав, що нація має право на саму себе, на власну честь, на її велику історію, має право стати на власні ноги і відкинути „гірке англійське ярмо“.

Але прості островяне відповідали: — Ми не зауважили, щоб воно нас мучило. Як воно може мучити? Англія посилає корабель раз в три, чи чотири роки дати нам мила і одежі і річній котрих ми дуже потребуємо і ко-

трі отримуємо з подякою. Але вона ніколи не турбувала нас. Вона лише нас йти нашим власним шляхом.

— „Вона дозволяє вам йти ващим шляхом! Так говорили і відчували раби всіх віків! Сі слова показують як ви упали, які низькі, які огрубіли ви порубились під сею всегнітською тиранією! Як! Невже воляність — то ніщо? Чи задовольє вас бути звичайною прибудовою до чужої неависної монархії, коли ви можете підвестись і займити після права своє місце в могутній родині народів?

Великі, свободні, блискучі, незалежні, не як штубаки скептрносного пала, а ковалі вашого власного щастя, маючи голос і силу в диктованю долі, ващим світовим сестрам — державам!“

Промови, подібні як ся, зробили поволі своє діло. Горожани почали відчувати англійське ярмо. Вони не знали як і коли власно почули се, але були цілковито певні, що відчули його. Вони стали дуже нарікати і смажитись під тягаром своїх кайданів і бажали полекші і вивольу. Незабаром став їм неависним і англійський прапор, та відзнака і символ їхнього національного занепаду. Вони навіть перестали дивитись на него; коли переходили коло ратуша, то відвертали від него свої очі і скреготали зубами! Одного ранку, коли його сдибали потопленого в болоті, коло відземку флягштоку, — вони лишили його там і жадна людина не простягла до него руки, щоб знова його піднести. І річ звичайна, сталось тепер те, що мало статись ранійше, чи пізнійше. Кількох горожан прийшло в ночі до управителя і сказали:

— Ми не годні довше терпіти сеї неависної тиранії! як нам її скинути?

Через *coup d'etat*.

— Як?

— *Coup d'etat*. Се ось як: коли все буде готове в назначений час, я, яко офіціяльна голова нації, всена-

родно, і урочисто проголошую її незалежність і застерігаю її від претендованя одної чи усіх держав, де-б вони не були.

— Се звучить — просто і скоро. Ми можемо зробити се раз-два. А що потім робити?

— Захопіть власть і публичну власність в свої руки, оголосіть час облоги, змобілізуйте армію і маринарку і отоголосіть імперію.

Сеї програм заморочив тих невинних. Вони сказали:

— Се велично, се чудово! Але, чи не буде Англія противитись?

— Хай спробує — ся скеля — Джібралтар.

— Правда. Але що до імперії. Чи потребуємо ми імперії та імператора?

— „Те що ви потребуєте мої, друзі, є обєднанє. Гляньте на Німеччину, гляньте на Італію. Вони обєднані. Ціла річ в обєднаню. Воно рєшить жите мої любі. Воно є условинами поступу. Ми мусимо мати постійну армію і флоту. Як звичайна річ за сим слідують податки. Усе се зібране разом, робить пиху (величе). Маючи обєднанє і пиху — чого більше ви можете бажати? Дуже добре — але тільки імперія може дати се добро.

І так осьмого грудня остров Питкейрн був проклямований як вільна і не залежна нація, і тогож дня серед радости і урочистости відбулась пишна коронація Бачерворта I-го, імператора острова Питкейрн. Ціла нація з винятком чотирнайцятьох осіб, головним робом дітей, дефілювала повз престола в поодинчій колюмні з прапорами і музикою. Процесія була довга девятьдесять стіп і дехто говорив, що забрало більше як три чверти хвилини проминути даний пункт. Нічого подібного не бачили вперед в історії сего острова. Ентузіязм публики був безмірний.

Тепер відразу почались імператорські реформи. Був встановлений порядок шляхотства. Назначено міністра маринарки і китобійний бовт віддано в комісію. Сотворено міністра війни і прийшов загад сформованя постійної армії. Іменовано першого лорда скарбника і йому завдано виробити проекти податковости, а також розпочати пертрактації з чужими державами, відносно нападу, оборони і торгівлі. Назначено кількох адміралів і генералів; також декількох чимберленів, доздячух і лордів спальників.

І тут усеї матеріял був зужитий. Великий князь Галлейський міністер війни, скаржився, що усіх сімнайцять дорослих мушкрів в імперії дістали високі уряди і сим чином не могли згодитись служити в рядах. Тому його постійна армія була „на урльопі“. Маркиз Араратський, міністер маринарки, зробив подібне зажалене. Він казав, що він готовий власноручно кермувати китобійним бовтом, але він м у с и т ь мати кого небудь для залогів.

Імператор робив все, що лиш міг в тих обставинах. Він забрав усіх хлопців від 10 літ віку від їхніх мамів і віддав до війська під команду одного генерал-лейтнанта і двох генерал-майорів. Се задоволило міністра війни, але викликало ворижий настрій в усіх матерій країни; вони казали, що їхні найдорожші мусять тепер знайти криваву могилу на полях війни і він буде відповідати за се. Найбільше з них розбиті серцем і неспокійні постійно чигали на імператора, що не дбав про прибічну охорону, і кидали в його ямсом.

Завдяки скрайній скупости матеріялу, найшли необхідним покликати князя Віфтанійського, головного почтмайстра, робити веслами при флоті і таким чином він опинився на щєблї шляхотства, понизше степені еваной Вісконт Ханаанський, лорда-судії справ цивільних.

Се пхнуло князя в отверто терпиме незадоволенє і потайну зраду — річ, котру імператор зауважив, але не міг їй нічого зарадити.

Справи погіршали. Одного дня імператор надав Нен-си Пітерс пірське достоїнство і оженив ся з нею другого дня, не оглядаючись на те, що з державних поглядів, кабінет дуже натискав його женигись з Емеліною, старшою дочкою архієпископа Вєфлєемського. Се викликало розрух в могутній четвертині — церкві.

Нова імператриця заасєкурувала собі поперте і приязнь в двох третин з триїцяти шести дорослих жінок за приняте до свого двору, яко надвірних дам. Але се зробило запеклих ворогів з дванаїцяти полишених. Родини надвірних дам незабаром почали бунтуватись тому, що дома не лишилось нікого, аби провадити господарку. Дванаїцять ображених жінок відмовились вступити до імператорської кухні, як сл. жниці, так, що імператриця поклікала княгиню Іріхонську і інших надвірних дам ходити по воду, попрягувати в палаті і виконувати інші рабські і огидні роботи. Се зробило лихий настрій у тім департаменті.

Усі почали сєвєржитись, що податки, збирані на армію, маринарку і цісарський двір, були нестерпучо важкі і провадили націю до убогости

Імператорська відповідь: „Подивіть ся на Німеччину. подивіть ся на Італію! Чи ви ліпші від них? чи не маєте ви обеднаня?“ їх не вдоволяла.

Вони казали: „Народ не годен живитись обеднанем і ми голодуємо! Хліборобство застановлене! Усі люди у війську, усі при маринарці, усі при громадській службі, стоять довкола в уніформах, нічого не робить ся, нема що їсти, ніхто не управляє рілі“.

— „Подивіть ся на Німеччину, подивіть ся на Італію. Там так сємє. Така бо є сузь обеднаня, і нема іншого

шляху набути його, і нема іншого способу тримати його, після того, як ви його набули" — казав усе бідний цесар.

Але незадоволені тільки відповідали: „Ми не можемо витримати з податками, ми не можемо витримати з ними!“

Впрост на довершене всего кабінет оголосив, що державний довг виносить сорок п'ять долярів, по пів долара на кожду душу населення і пропонував щось зашадити. Вони чимось до таке завжди було роблене в подібнім випадку. Вони пропонували податок на експорт, також на імпорти. І вони хотіли випустити бонди, також паперові гроші, котрі мають бути викуплені ямсом і канустою в наступні 50 літ. Вони казали, що удержуване армії, фльоти і усеї державної машинерії було в критичнім положенні, і коли щось не буде зроблене, і то безпримовочно, то мується повстати національне банкруцтво, а можливо повстання і революція.

В тій хвилі цесар назвався на надзвичайний вчинок ніколи нечуваній на острові Питкейрн. Він прийшов в неділю рано до церкви в повній параді, на чолі армії і розказав міністрові-скарбникови зібрати колекту.

Се було те перо, що було хребет верблюдови. Один горожанин, а відтак і інші, підвелсь і відмовили послушеньство сій нечуваній образі, а кожде відмовлене потягло за собою відриву конфіскату маєтку незадоволеного. Сила скоро спинила відмовлення, і колекта відбулась серед похмурої і зловіщої мовчанки. Коли цесар забрався з церкви з військом, він сказав: „Я вас навчу, хто тут пан!“ Богато осіб крикнуло: „Долів обіднапе!“ Вони були зараз-же арештовані і відерті жовнірами з рук їхніх плачучих товаришів.

І в той час, коли який небудь пророк міг бути сподіваний, виявився соціал-демократ. Коли імператор вступив в позолочені імператорські тачки, при церкониці

брамі, соціал-демократ заміряв ся на него 15 чи 16 разів гарпуном, але з так специфічною соціал-демократом неточністю ціли не паробити шкоди.

Щізно в ночі прийшли конгульсії. Уся нація поветала, як один муж — хоч 49 революціонерів були жінки.

Піхота кинула на землю свої вила, каноніри відкинули геть свої кокосові оріхи, маринарка збунтувалась. Цісаря скинули і звязали йому руки і ноги в його палаці. Він був дуже огірчений. Він сказав:

— „Я вівольмив вас з під гадкої тиранії; я вратував вас від виродження і зробив вас нацією між націями. Я дав вам міцний, суцільний, обєднаний уряд, і більше того, я дав вам благословене над благословеннями — обєднане. Я все те зробив і надгородою мені є ненависть, образа і сі пута. Беріть мене; робіть зі мною, що хочете. Я ось тут зрікаю ся моєї корони і моїх привілеїв. І я щасливий, що я увільняю себе від їхнього завеликого тягару. Ради вас я приймив їх на себе, ради вас, я їх зрікаюсь. Вже більше нема перли-імперії; тепер тончить і обкидайте болотом, коли хочете, сей непотрібний устрій“.

Ворожим голосом народ осудив екс-імператора і соціал-демократа на вічне відлучене від церкви, або на вічну роботу на китобійнім бовті, яко галярні раби — на вибір, що вони собі сподобують. Другого дня народ зібрав ся знова і підніс британський прапор, повернув під британську тиранію, навернув шляхту знова до стану посполитих і потім відразу звернув свою шильну увагу на полене падаючих в руїну і занедбаних ямеових нив, до реабілітації віддавна уживаної індустрії і старого курючого і потім аючого благочестя. Бунний цісар звернув згублене шильво переходу і розяснив, що він украв його — не для того, щоб кому зробити свободу, але щоб попхати наперед свої політичні проєкти. Тому наряд знова віддав давньому управителеви його уряд, а також і

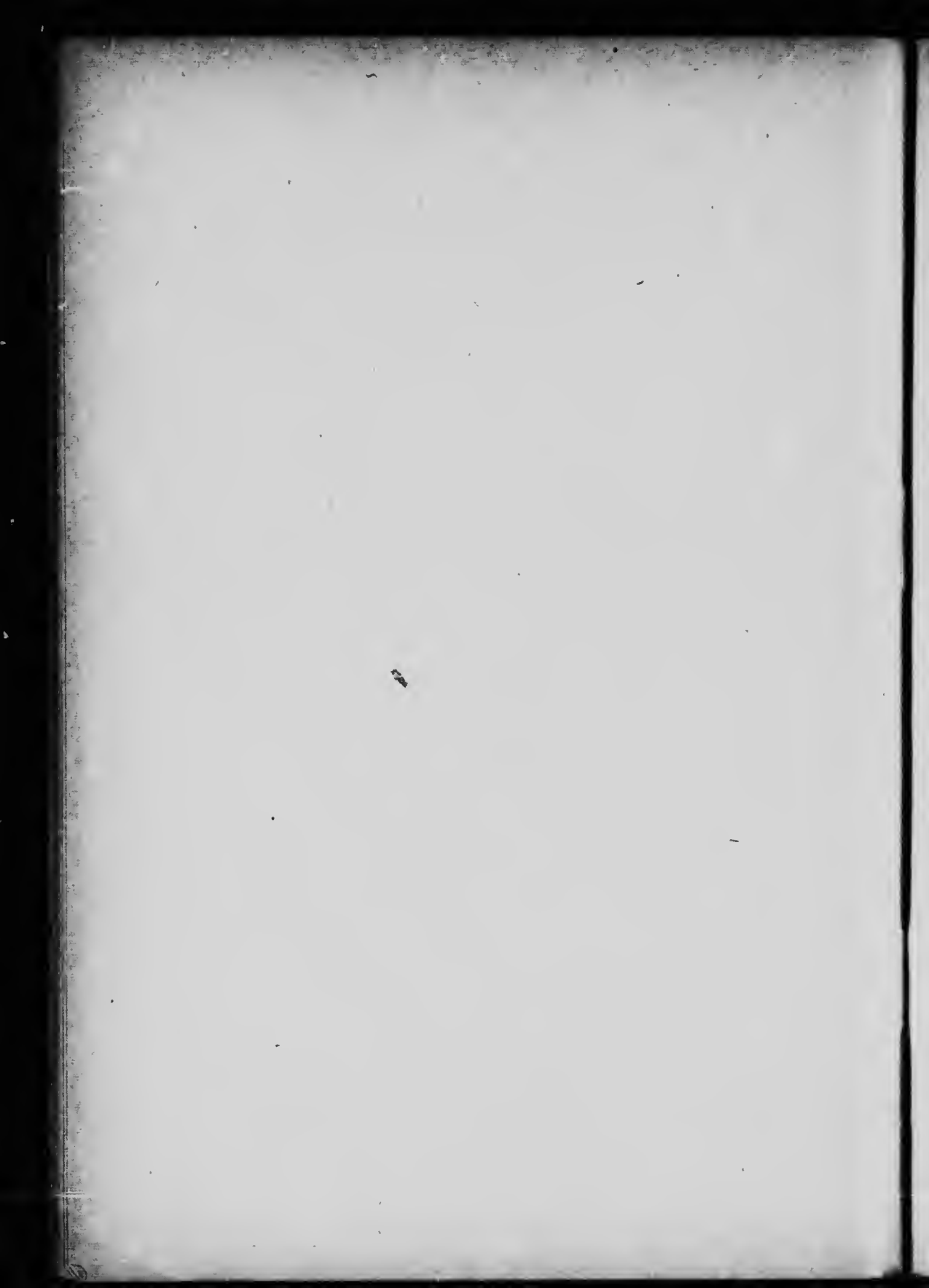
шого сканцельовані добра.

Бувшии цїсар і соціал-демократ, похірзувавши, вибрали собі вічне відлучене від служби божої, а не вічну праю, яко галярні раби „в вічною службою божою“, як вони то перефразували. Люди повірили, що ся турбація скоїна тими сариками, збила їх з пантелику і вони поклали їх тепер приборкати. Те й зробили.

От така то є історія „підозрілого здобутку“ на острові Питкеїрн.

Нер. П. Крат.

376 Selkirk Ave.
Winnipeg, Man.

Телефон
St. John 1794

П. І. АЛЕХНО

ПОЛЬСЬКО-РУСЬКИЙ ФОТОГРАФ

і

БЮРО ЦОГРЕБОВЕ.

Карти і автомобілі на весіля. Сьвяті і народні
сбрази а також рами до них.

Обслуга скоро і точна.

Краями!

СВІЙ до СВОГО

В ДНЯХ БОРБИ

яку працюючий люд веде за свої права, в хвилинах тріумфу над своїми ворогами, не забувайте на приєднуване нових передплатників для соціалістичної часописі! Перечитаних чисел соціалістичних часописей не відкладайте, а передайте їх сусідови, який не знає ще соціалістичної часописі. Неписьменним перечитайте самі соціалістичну часопись та поясніть нашу науку. Не жалуйте кілька центів на марку, щоби післати пару чисел своїм своякам або знайомим. Нехай добра новина йде в сьвіт широкій, з рук до рук, з міста до міста з села до села! Завдяки клерикальним впливам багато е ще темноти серед міського й сільського люду. Нищіть сю темноту без милосердя!

Читайте і ширіть соціалістичні часописі та книжки.

ЧИТАЙТЕ

і ширіть соціалістичні часописі!

ХТО хоче знати, що діє ся в старім краю,
ХТО хоче знати, як наші брати в старім краю
борють ся за кращу долю,
ХТО хоче мати ширший погляд на соціалістич-
ний рух взагалі,
ХТО хоче допомогти соціал-демократичному ви-
давничому рухови,
НЕХАЙ запернемерує слідуючі старокраєві ча-
сописі:

„Вперед“

часопись для робочого люду, орган української
соціал-демократичної партії в Галичині. Вихо-
дить у Львові раз на тиждень і коштує 2. долари
на рік, на піврік 1 долар. Оказові числа даром,
Адрес редакції та адміністрації:

„Вперед“

Львів (Lemberg) ул. Жулінського, ч. 10 Austria.

„Борба“

український соціал-демократичний робітничий
орган, виходить у Чернівцях (Буковина) два
рази на місяць. Передплата вносить річно \$2.00

„БОРБА“

Чернівці (Буковина) ул. Мораря ч. 20. Austria.

Чи читаєте
„РОБОЧИЙ НАРОД“

часопис, що виходить лише для думаючих людей і ніколи не
варась сказати правду?

„Робочий Народ“ каже правду про великих дурисвітів і обманців робочого люду.

„Робочий Народ“ каже правду про політичних агентів всіх капіталістичних партій.

„Робочий Народ“ відкриває всі заходи капіталістичної класи для приневолення робітників.

„Робочий Народ“ не боїть ся епізати правди про яких би то не було урядників, панів, міністрів чи м.нархів.

„Робочий Народ“ каже правду про суди, про поліцію і військо.

„Робочий Народ“ каже правду про понів, які служать не богсви а мамоні.

„Робочий Народ“ каже правду про часописи, що за юдині гроші торгують народною темнотою.

„Робочий Народ“ описує відносини у майнах і фабриках і на фармах і виказує, чому ті, що працюють, такі бідні і слабі, а ті що нічого не роблять, такі ситі, здорові та богаті.

„Робочий Народ“ каже все правду і то в тій цілі, аби робітники порозуміли свою кривду, та навчили ся, як мають від неї виратувати ся.

От через те Ви мусте читати і передплачувати „Роб. Народ.“

Виходить що тижня і коштує на рік \$2.00 Пишіть за ним на адрес:

ROBOTCHYJ NAROD

Box 3542 STA. B.

WINNIPEG, MAN.

Уважайте.

що **Fenson & Schiller** репрезентують найбільш
ші корабельні компанії, котрі мають найбез-
печнійші і найскорші кораблі.

Залагоджуємо великі старокраєві справи,
як також посилаємо гроші на всі часті сьвіта.
Зайдіть або пишіть до нас, а вдоволимо
Вас ліпше чим хтс інший.

Fenson & Schiller

854 Main St.

Winnipeg, Man.

Важна новина!

Русько-Американський зубний лікар, що го-
ворить в Вашій рідній мові, отворив свій офіс на
547 Selkirk Ave. Winnipeg, де приймає хорих.

Болючі зуби винимає при помочи газу без
ніякого болю (се одиноке місце сего роду).

Dr. R. MONHEIT, Dr. C. MORDEN

Експерти-дентисти і хірурги.

ДЕ ФОТОГРАФУЄТЕ СЯ?

Хочете добрі фотографії так зайдіть і погляньте на фотографії **A. Smit-a** і порівняйте з другими. Ного фотографії були признані на виставках і відзначені нагородами.

Зачитайте також знакомих що почуєте про фотографії Сміта

Зайдіть — переконаєте ся.

Крім фотографованя, побільшуємо фотографії на великі портрети по умір-

кованій ціні. Зайдіть — розвідайте!

A. SMITH.

(Руський фотографіст).

405 Selkirk Ave.

Winnipeg, Man.

Телефон St. John 1496

КРАЄВИЙ ДОКТОР G. KALICHMAN

Спеціаліст венеричних слабостей (трипер, твердий і мягкий шанкер).

Акушерство, слабости жіночі і діточі. Лічене електрикою. Оглядаем полом костей рентгенівськими лучами.

453 Selkirk Ave.

Winnipeg, Man.

РУСКИЙ БАЗАР

WINNIPEG,

MAN.

Дорогий Брате - Сестро!

Вкінці прийшов час, що і нас Русинів, будуть обелугувати свої люди. Відліт наших Ти дорогий Брате, своїм грошем чужі кишени. Тобі давали підлий товар за великі гроші; інші маси „РУСКИЙ БАЗАР“ залеженні своїми людьми, де Тебе зрозуміють і обелужать по братньому.

Уважай, що у Вінніпегу є лише одна правдива руска фірма, що продас книжки, грамофони, годинники і т. д., а тою фірмою є „РУСКИЙ БАЗАР“ при 901 Main St. Winnipeg

Свій до свого, а паразд буде і у нас Русинів.

Пишіть по наш великий ілюстрований каталог, котрий вислаємо даром кожному, хто пише нам свою адресу.

Уважайте добре на нашу адресу:

RUTHENIAN BAZAAR

901 Main St. Winnipeg, Man.